

Lahti

Talousarvio 2024
Taloussuunnitelma 2024–2026

Kaupunginvaltuusto 27.11.2023

A construction site at sunset. A crane is lifting a large, dark rectangular concrete slab. The sky is a mix of orange, pink, and purple. Scaffolding and structural steel beams are visible in the foreground and background. A worker is visible on a lower level of the structure.

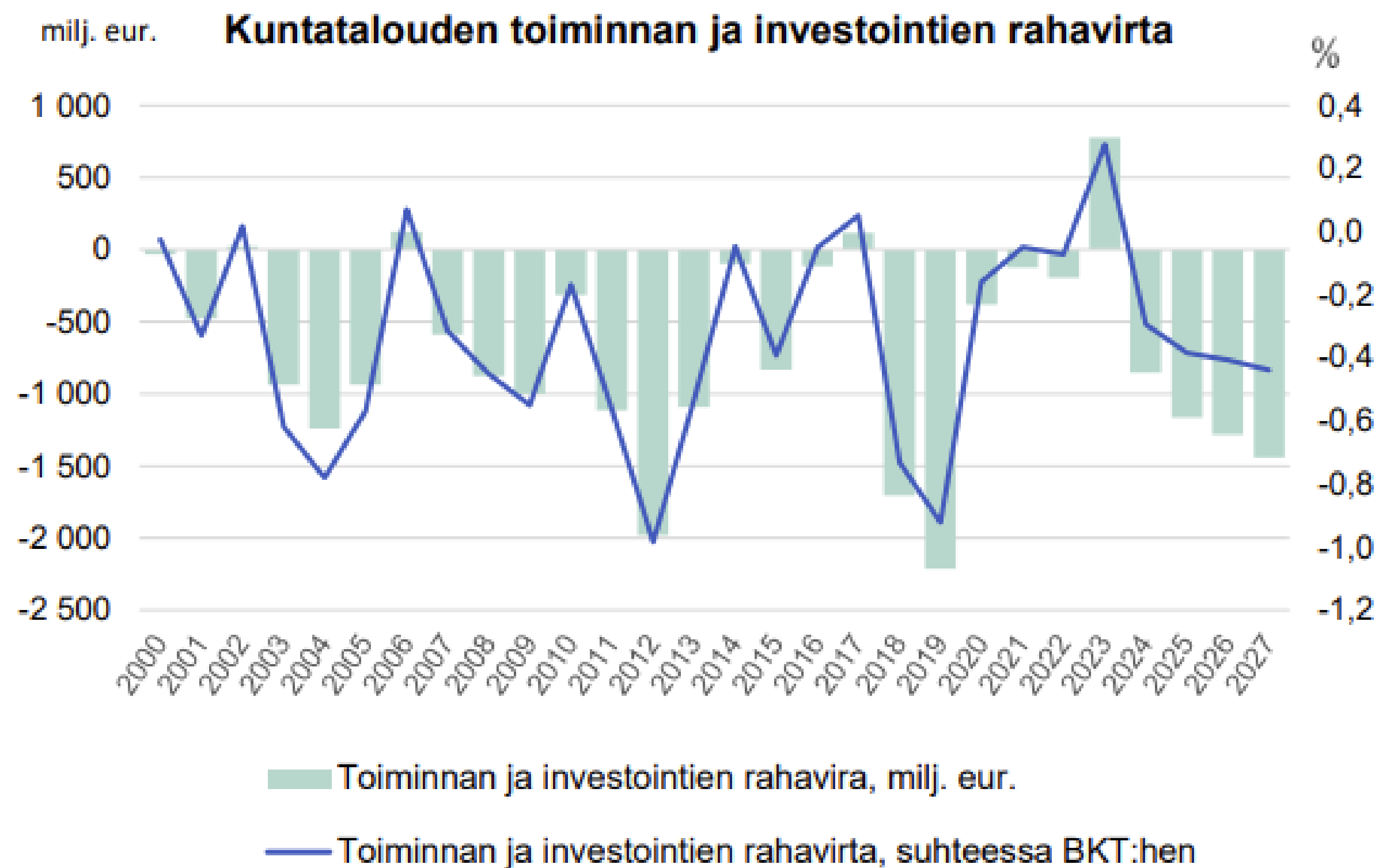
Talous taantumassa koko vuoden 2023

Kasvua odotetaan vuodelle 2024

**Kasvu 1,2 %
Inflaatio 2,2 %
Työttömyysaste 7,2 %
Vuosi 2024**

Kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirta negatiivinen vuosina 2024–2027

- Palvelutarpeen lasku johtaa sopeuttamiseen.
- Menopaine kasvaa hintojen noustessa.
- Investointipaineet pysyvät mittavina.
- Kustannusten kehitykseen vaikuttaa kunta-alan ansiokehitys.
- Työikäisen väestön väheneminen heikentää työvoiman saatavuutta.
- Toiminnan ja investointien rahavirta jää painelaskelmissa negatiiviseksi vuosina 2024–2027.

Lähde: TK, VK, VM

Lahti - Hyvä kaupunki elää

Lahden kaupunki vuonna 2023

- Tilikauden tulos positiivinen.
- Taustalla kiinteistökauppa ja verotulojen hyvä kehitys.
- Paineita inflaatiosta ja palkkaratkaisusta.
- Työllisyyskehitys ennätysellisen myönteistä.
- Asukasluku kasvusuuntainen.
- Suurtaapahtumavuosi 2023.
- Salpausselän 100-vuotisjuhlakisat, Kalevan kisat ja Ironman 70.3 MM -kilpailut.

Talousarvio 2024

	TP 2022	KS+LTA:t 2023	TA 2024
Asukasluku 31.12.	120 175	120 494	120 712
Veroprosentti	20,75	8,11	8,10
Verotulot (milj.)	545,1	299,7	287,2
Toimintakate (milj.)	-695,1	-319,9	-357,8
Vuosikate (milj.)	100,0	64,7	0,1
Lainat vuoden lopussa (milj.)	433,4	471,7	508,7
Vuosikate % poistoista	189,1 %	125,3 %	0,1 %
Lainat euroa/asukas	3 606	3 915	4 214

* Lainat ilman tytäryhtiöille välitettyjä lainoja

Toimintakate on toimintatulojen ja -menojen erotus, joka osoittaa verorahoituksella (verot + valtionosuudet) katettavan osuuden.

Lahti Vuosikate on kunnan tulojen ja menojen erotus, joka on käytettävissä investointien rahoittamiseen ja lainojen lyhentämiseen.

Elinvoimassa ja sivistyksessä tulevaisuus

Lahden kaupunki vuonna 2024

- Keskitytään elinvoimaan ja sivistykseen.
- Rakennetaan tietä tasapainoon.
- Korostetaan edunvalvontaa.
- Kehitytään kestäväenä ja menestyvänä yritys-, yliopisto- ja tapahtumakaupunkina.
- Vahvistetaan Lahden asemaa johtavana ympäristökaupunkina tukien kaupungin kasvua ja kehitystä.
- Varaudutaan uuden hallitusohjelman tuomiin muutoksiin.
- Varaudutaan TE-uudistus 2025:een, joka on Lahdelle sekä haaste että mahdollisuus.

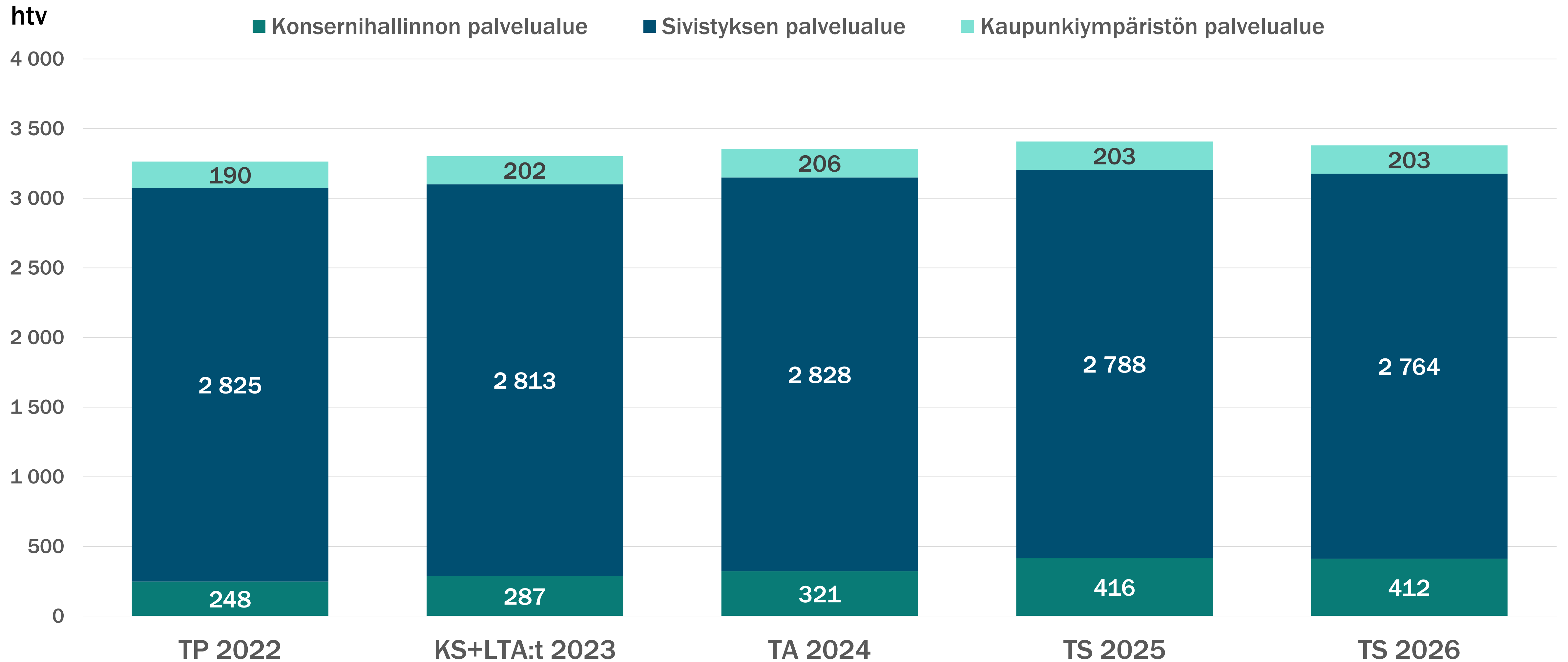
Strategian kärkihankkeet 2024

- 1. Hiilineutraali Lahti**
- 2. Osaava Lahti**
- 3. Elävä Lahti**
- 4. Hyvinvoiva Lahti**
- 5. Houkutteleva työyhteisö Lahti**

Henkilöstö on kaupungin voimavara

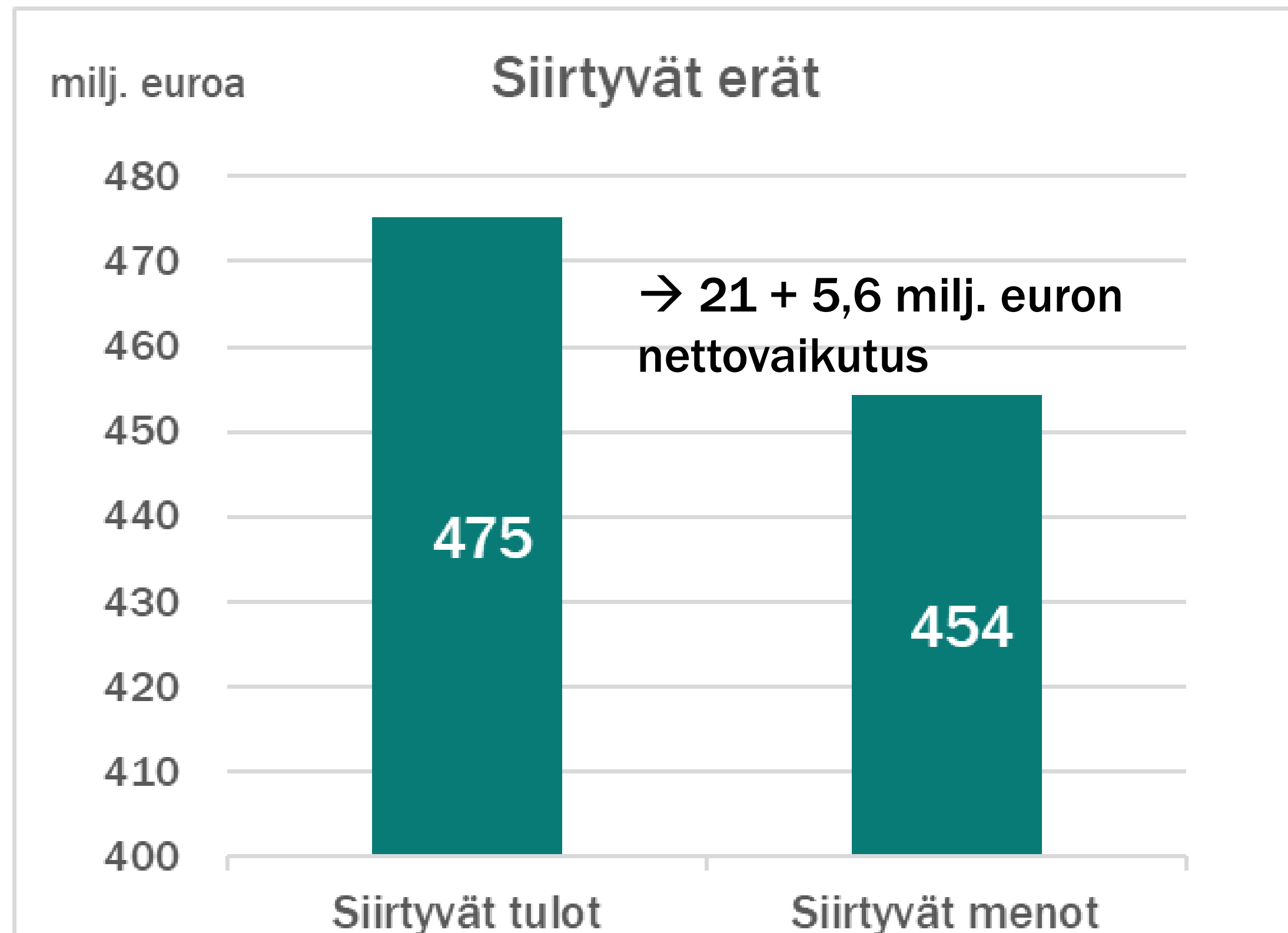
Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)

Lahden kaupungin talouden uudet haastajat

- Lahden kaupungin tulokset valmisteltavalla taloussuunnitelmakaudella ovat tappiollisia.
- Tuloissa on huomioitu positiivisena vaikutuksena maksujen ja taksojen indeksikorotukset ja talouden kasvun vaikutus verotuloihin.
- Kaupungin tulosta heikentävät sote-uudistukseen liittyvä leikkaus verotuloihin ja valtiosuuksiin sekä konsernista saatavien tuottojen romahtaminen.
- Menoja kasvattavat kustannusten nousu (inflaatio ja palkkaratkaisu) sekä jo toteutuneet ja tulevat päiväkotij- ja koulurakennusinvestoinnit (käyttökulut ja poistot).
- Korkeiden nousulla on negatiivista vaikutusta rahoitusmenoihin, mutta myös positiivinen vaikutus saataviin tuloihin.

Sote-uudistus suurin yksittäinen kaupungin taloutta heikentävä tekijä

Lahdelta leikataan enemmän tuloja kuin on siirtyviä menoja

Siirtyvät tulot:

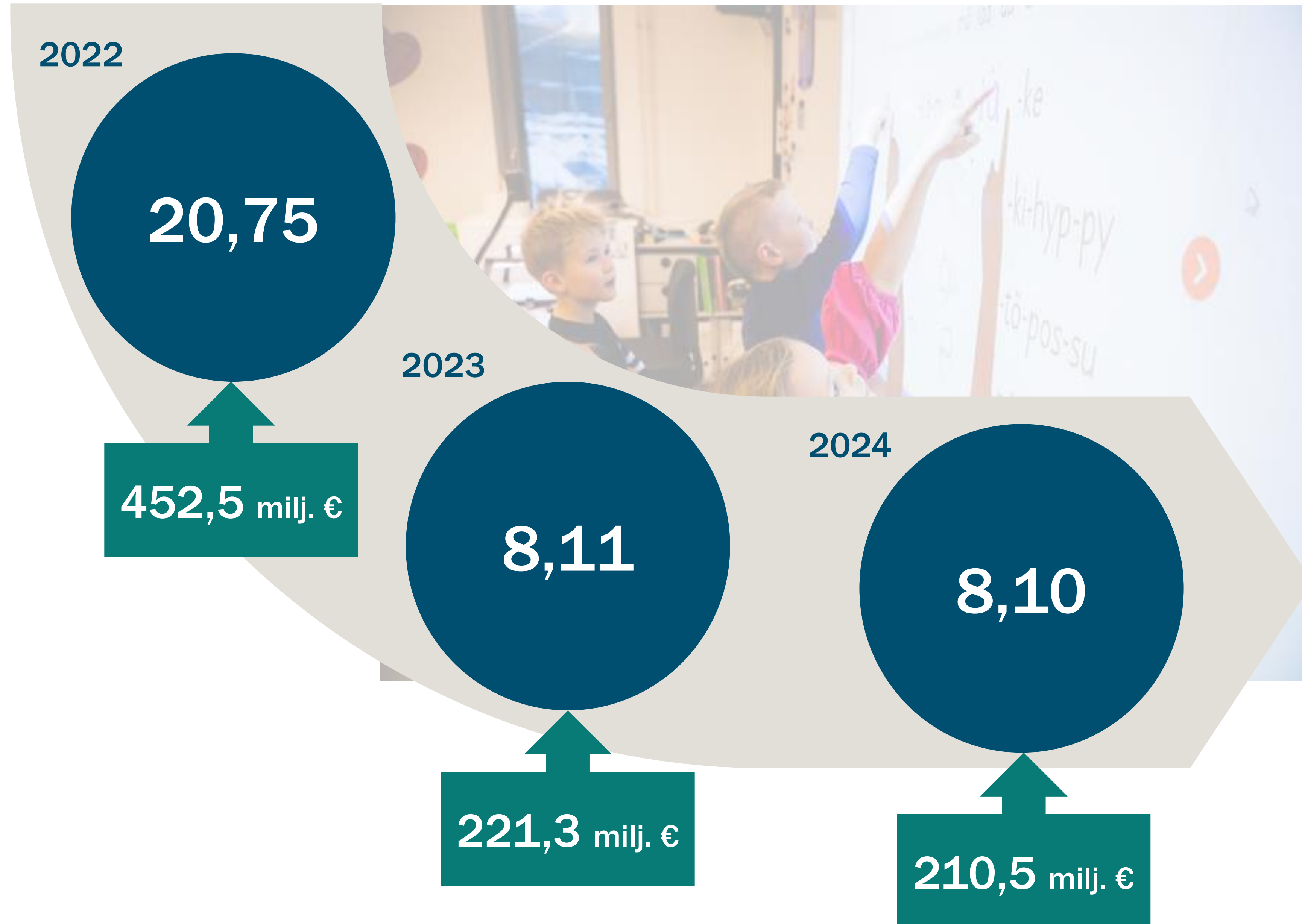
- Osuus kunnallisverosta ja yhteisöverosta
- Vähennys sote-palvelujen valtionosuudesta
- Verotulomenetysten kompensatit
- Verotuloihin perustuvan tasauksen muutos
- Tasasuuruinen leikattava vos (sote-kulujen lopputarkistus)
- Siirtyvän toiminnan tuotot

Siirtyvät menot:

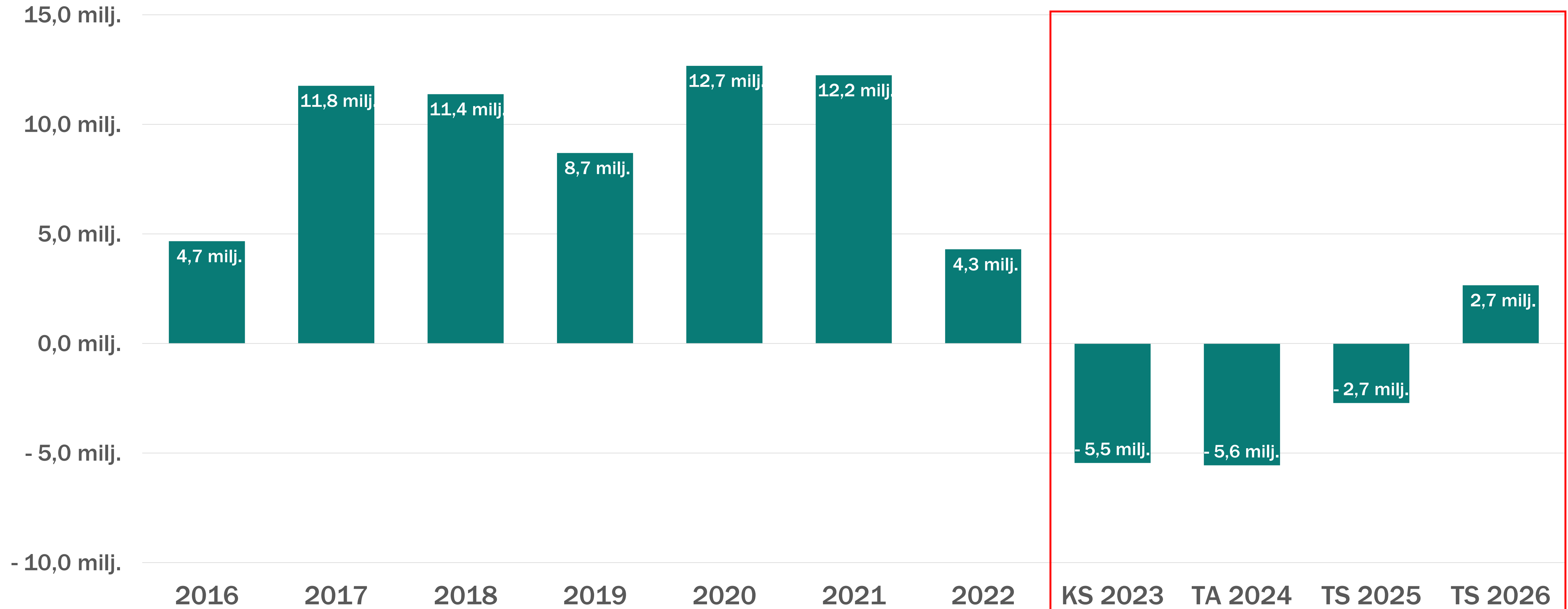
- Sosiaali- ja terveystalvelujen maksuosuus
- Pelastustoimen maksuosuus
- Psykologi- ja kuraattoripalvelut
- Osuus verotuskustannusten alenemasta

**Tulossa
lisäleikkaus
valtion-
osuuksiin
-5,6 milj. €**

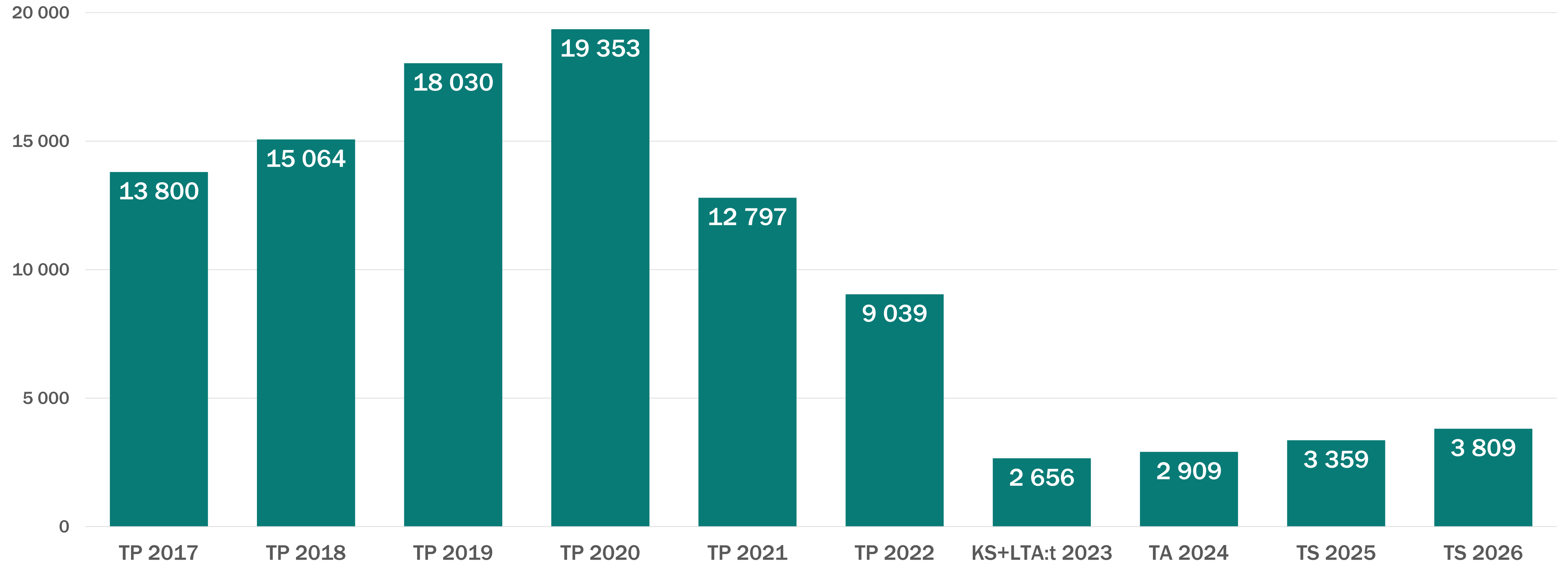
Lahden kaupungin kunnallisveroprosenttia alennettiin liikaa

Rahoitustulot ja -menot, konsernista saatavat tuotot romahtavat, lainakannan korkokulut lisäävät menoja

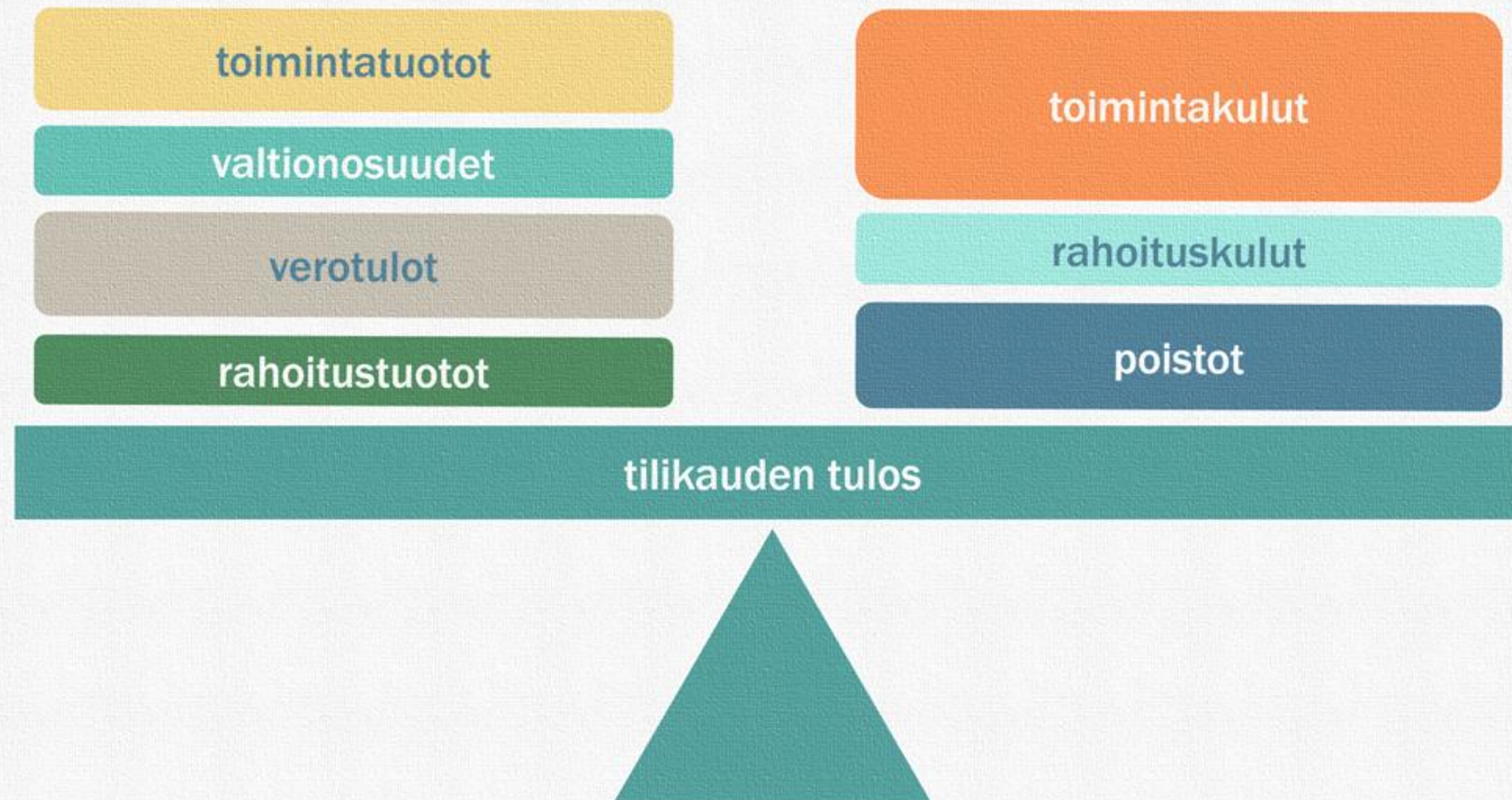
Osingot 2017–2026 (1 000 eur)

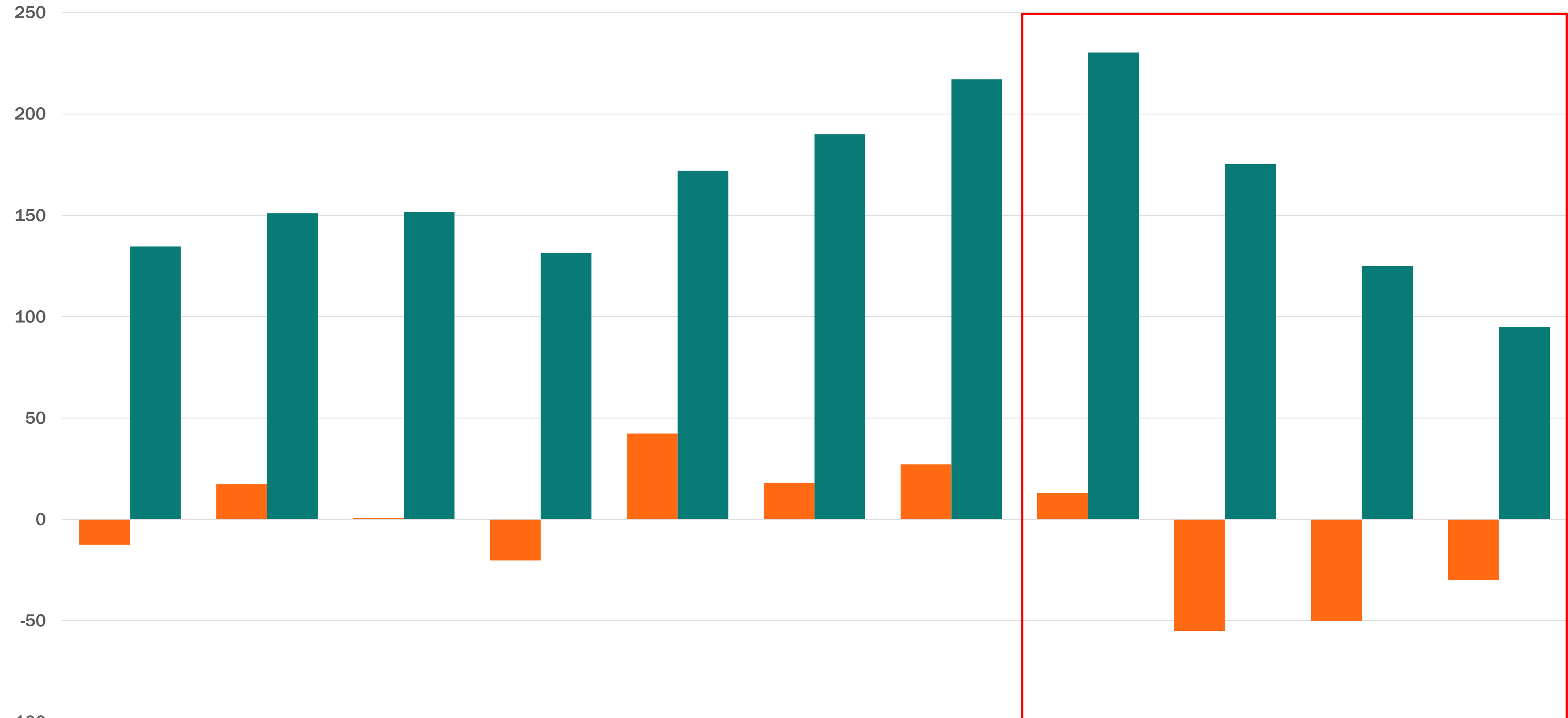
Tuloslaskelma

Tuloslaskelma, 1 000 €	KS+LTA:t			TA 2024		TS 2025		TS 2026	
	TP 2022	2023	muutos	TA 2024	muutos	TS 2025	muutos	TS 2026	muutos
Toimintatulot	217 669	182 569	-16,1 %	165 657	-9,3 %	169 324	2,2 %	174 431	3,0 %
Valmistus omaan käyttöön	1 147	1 114	-2,9 %	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %
Toimintamenot	-913 947	-503 551	-44,9 %	-524 539	4,2 %	-563 469	7,4 %	-572 254	1,6 %
Toimintakate	-695 130	-319 868	-54,0 %	-357 768	11,8 %	-393 031	9,9 %	-396 709	0,9 %
Verotulot	545 068	299 700	-45,0 %	287 241	-4,2 %	294 678	2,6 %	312 566	6,1 %
Valtionosuudet	245 733	90 306	-63,3 %	76 159	-15,7 %	109 413	43,7 %	110 944	1,4 %
Rahoitustulot ja -menot	4 296	-5 455	27,0 %	-5 561	1,9 %	-2 718	-51,1 %	2 655	-2,3 %
Vuosikate	99 967	64 682	-35,3 %	72	-99,9 %	8 342	11550,4 %	29 456	253,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-52 854	-51 608	-2,4 %	-55 167	6,9 %	-58 733	6,5 %	-59 573	1,4 %
Tilikauden tulos	47 113	13 074	-72,3 %	-55 095	321,4 %	-50 391	-8,5 %	-30 116	-40,2 %
Poistoeron lisäys tai vähennys	140	75	-46,4 %	75	0,0 %	75	0,0 %	75	0,0 %
Varausten lisäys tai vähennys	-20 000	0	-100,0 %	0		0		0	
Rahastojen lisäys tai vähennys	-174	0	-100,0 %	0		0		0	
Tilikauden yli-/alijäämä	27 079	13 149	-51,4 %	-55 020	318,4 %	-50 316	-8,5 %	-30 041	-40,3 %

Tavoitteena talouden tasapaino

Taseen yli-/alijäämä 2016–2026

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	KS+LTA:t 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tilikauden yli-/alijäämä, milj.	-12,54	17,33	0,63	-20,32	42,32	18,05	27,08	13,15	-55,02	-50,32	-30,04
Taseen yli-/alijäämä, milj.	134,69	151,09	151,72	131,40	171,99	190,04	217,12	230,27	175,25	124,93	94,89

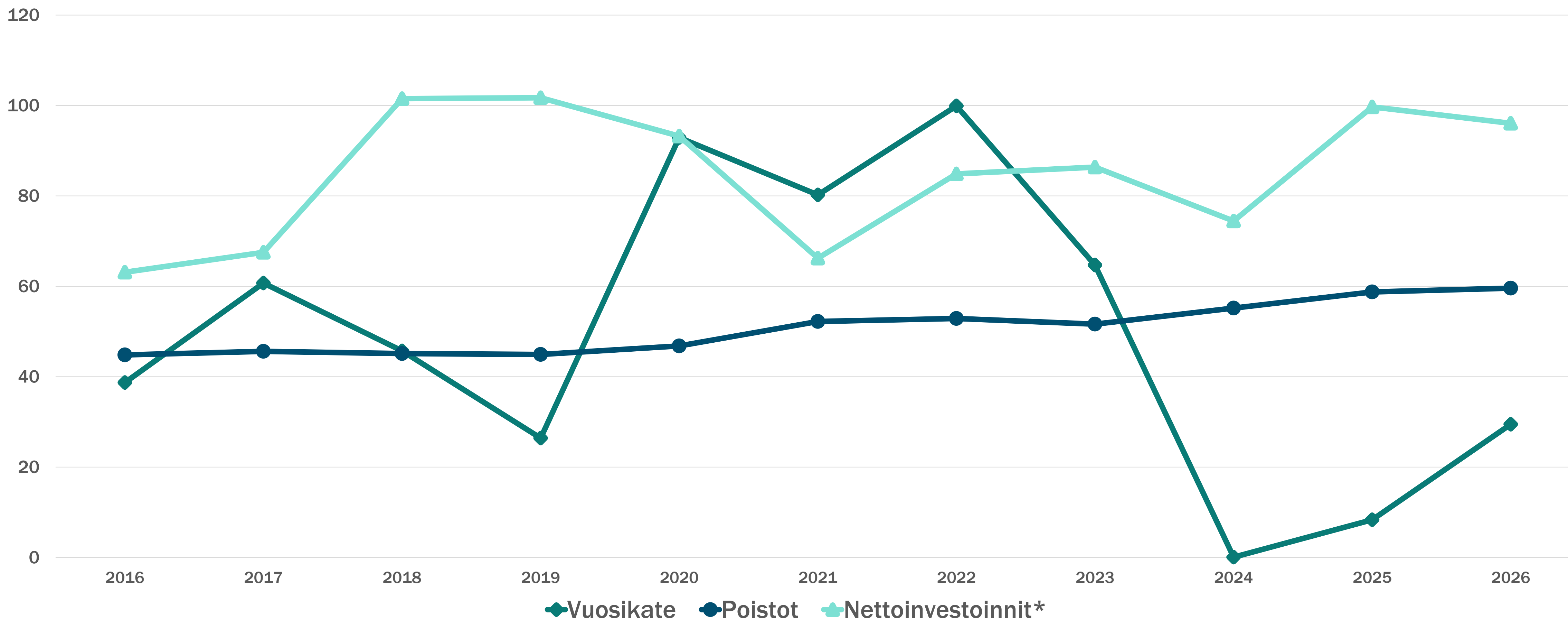
Talouden tasapaino-ohjelma 2024–2027

Tuloslaskelma, 1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	YHTEENSÄ
Toimintatulot	0,0	500,0	0,0	0,0	500,0
Kaupunkiympäristön palvelualue		500,0			500,0
Toimintamenot	-1 157,5	-1 497,5	-4 845,0	-7 000,0	-14 500,0
Konsernihallinnon palvelualue	-800,0	-240,0	-1 086,3	-490,0	-2 616,3
Sivistyksen palvelualue	-257,5	-827,5	-1 128,7	-2 670,0	-4 883,7
Kaupunkiympäristön palvelualue	-100,0	-430,0	-630,0	-840,0	-2 000,0
Työttömyydestä aiheutuvat menot			-2 000,0	-3 000,0	-5 000,0
Verotulot, elinvoiman lisäys		1 000,0	2 000,0	2 000,0	5 000,0
Rahoitustulot ja -menot	3 000,0	3 000,0	6 000,0	6 000,0	18 000,0
Kohdentamaton/verotulot			6 000,0	6 000,0	12 000,0
Tilikauden tulos	4 157,5	5 997,5	18 845,0	21 000,0	50 000,0

Luvut on esitetty muutoksena edelliseen vuoteen.

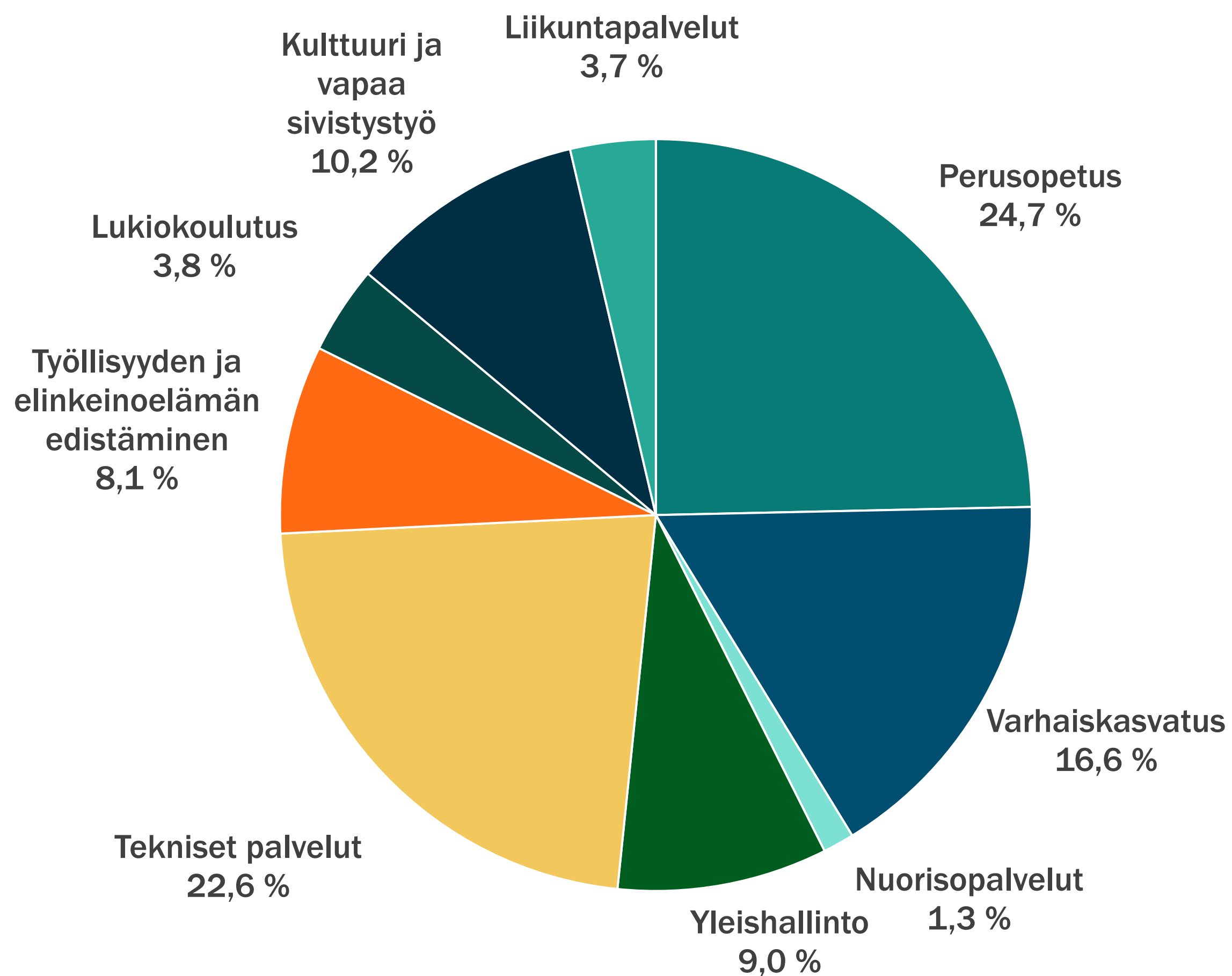
Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit 2016–2026

Milj. euroa

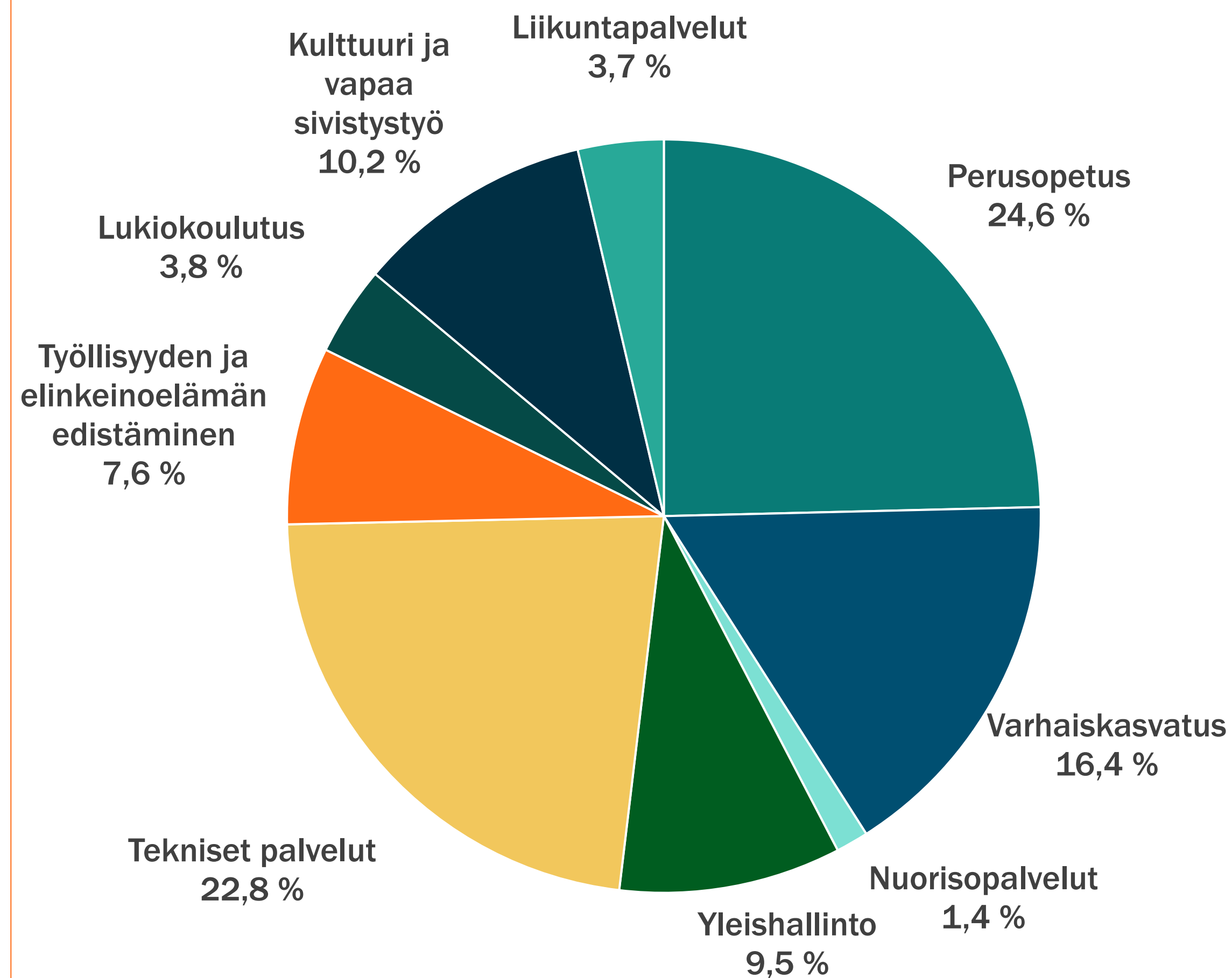

Lahden kaupungin toimintamenot palveluittain 2023 ja 2024

2023

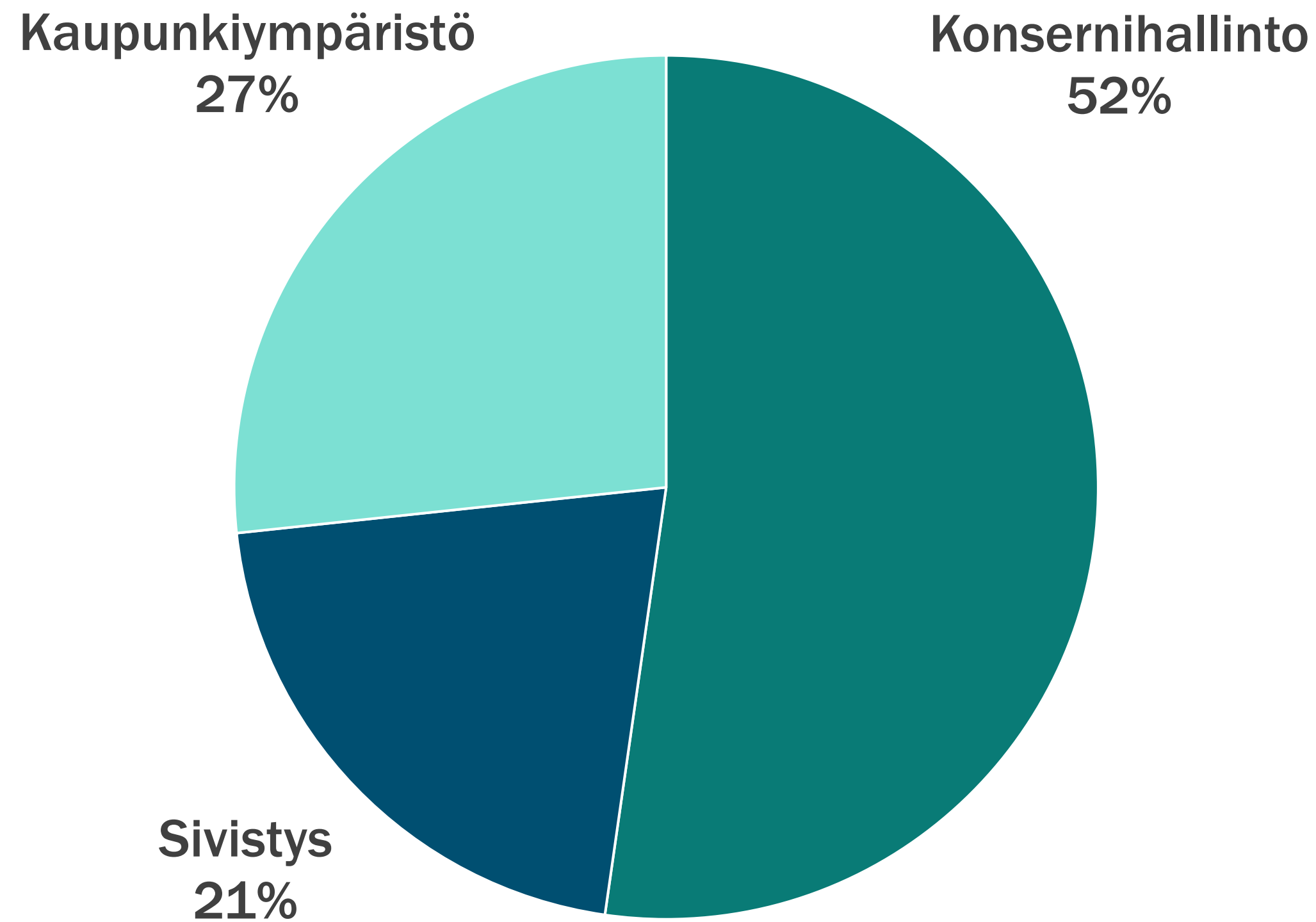

2024

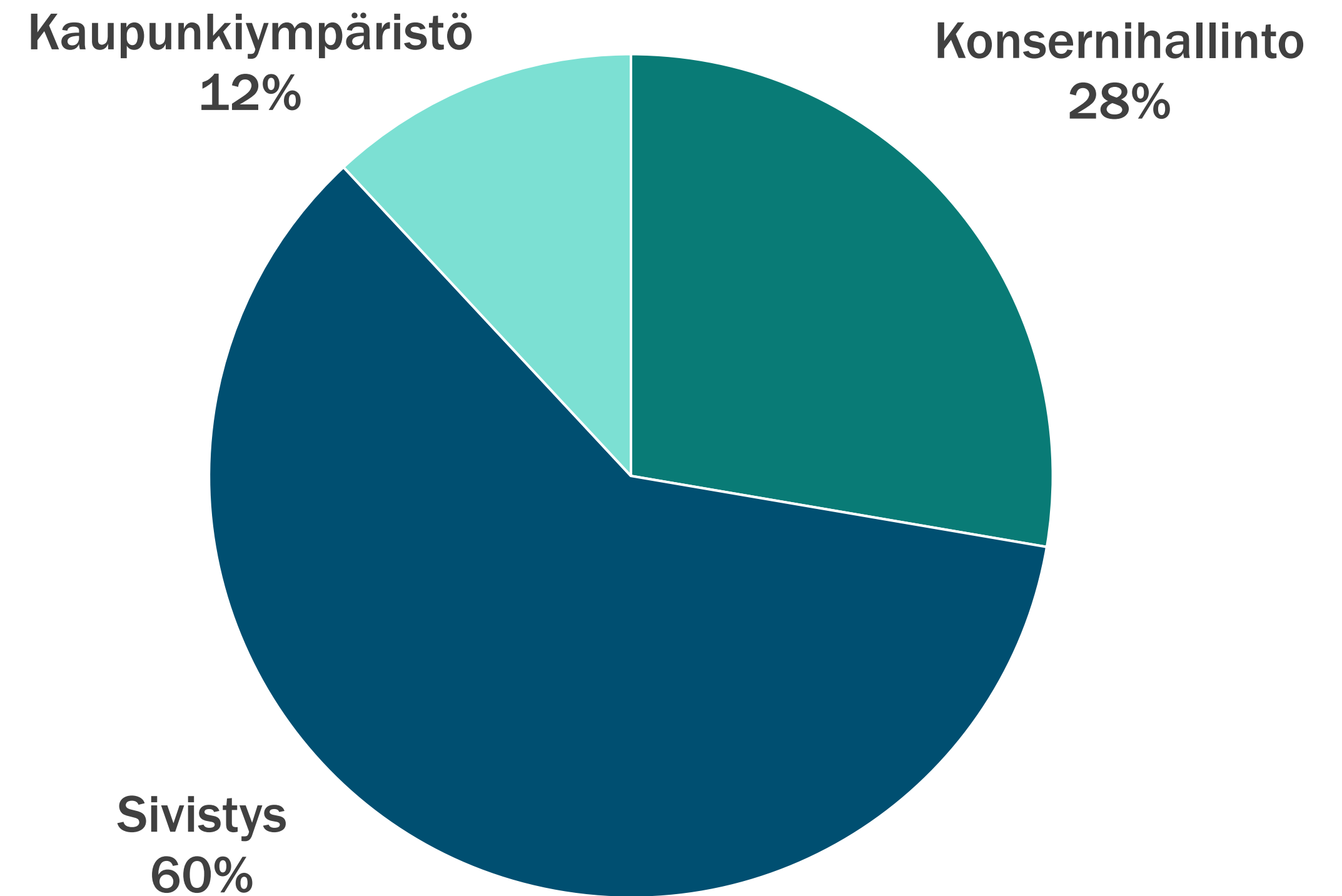

Lahden kaupungin toimintatulot ja -menot palvelualueittain TA 2024

Toimintatulot

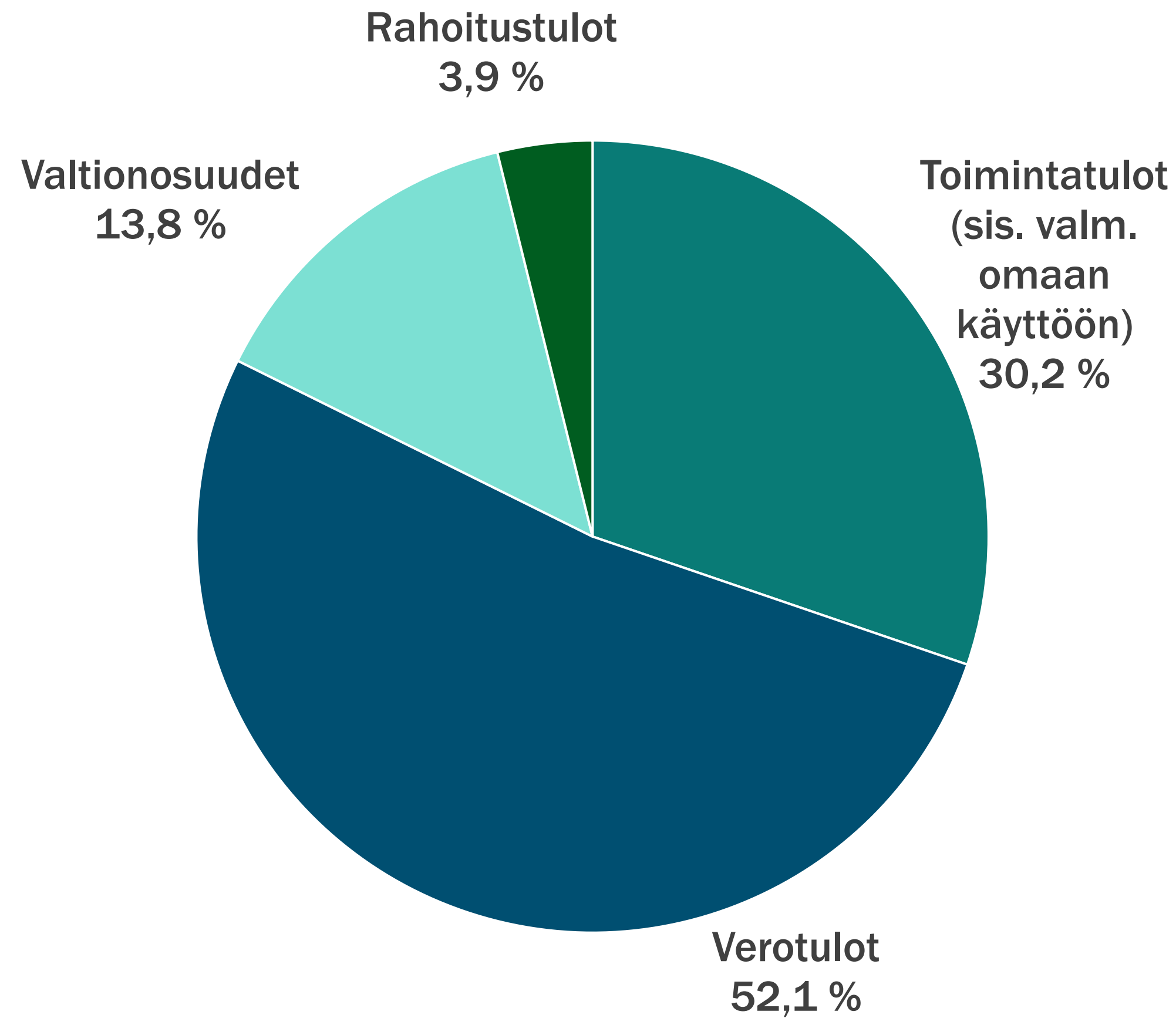

Toimintamenot

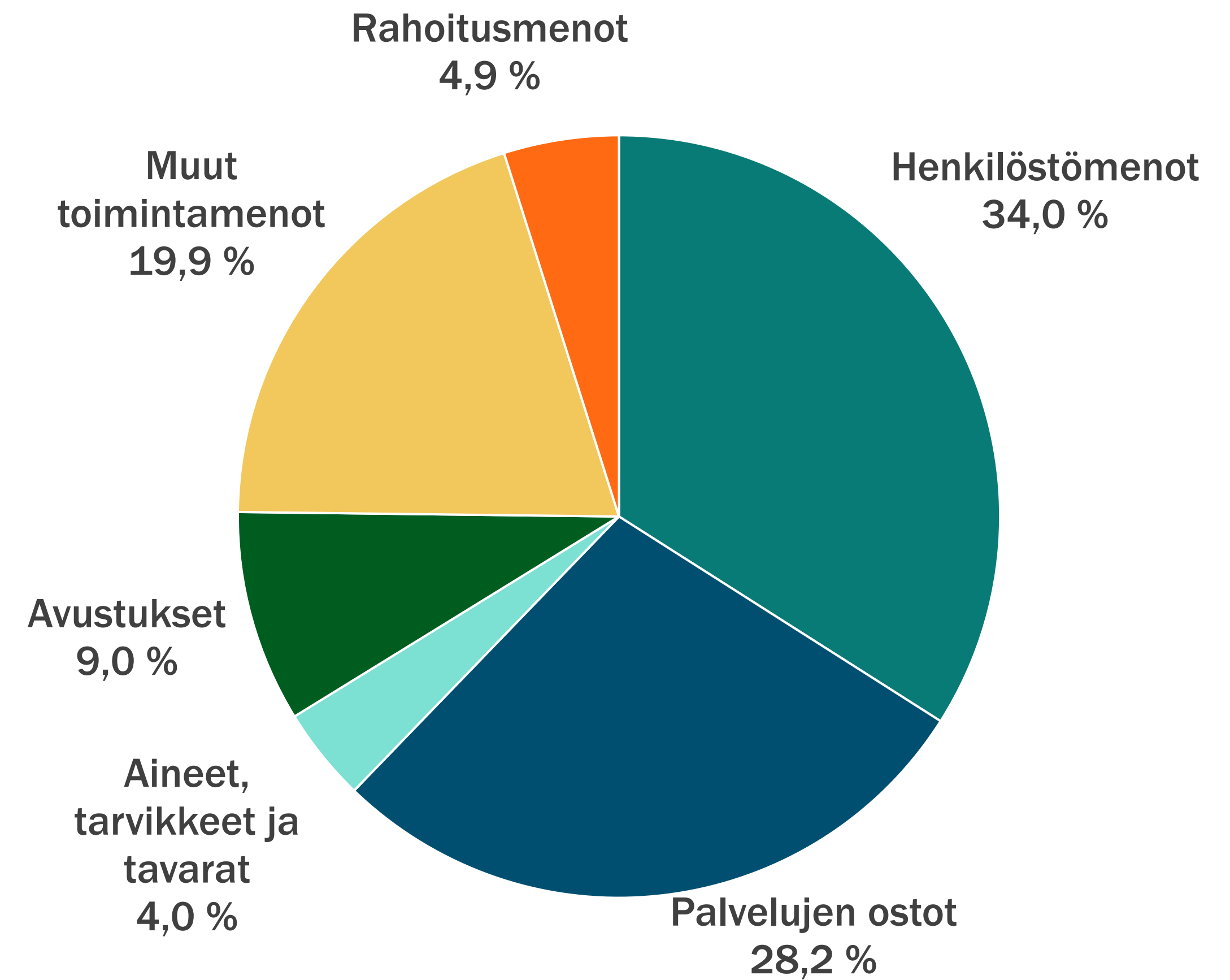

Lahden kaupungin tulot ja menot lajeittain TA 2024

Tulot

Menot

Verot

Verotulot, 1 000 €	KS+LTA:t								
	TP 2022	2023	muutos	TA 2024	muutos	TS 2025	muutos	TS 2026	muutos
Kunnan tulovero	452 477	221 300	-51,1 %	210 539	-4,9 %	214 916	2,1 %	230 216	7,1 %
Yhteisövero	48 349	31 900	-34,0 %	29 693	-6,9 %	32 753	10,3 %	35 341	7,9 %
Kiinteistövero	44 242	46 500	5,1 %	47 009	1,1 %	47 009	0,0 %	47 009	0,0 %
Yhteensä	545 068	299 700	-45,0 %	287 241	-4,2 %	294 678	2,6 %	312 566	6,1 %

Verotulot alenevat 4,2 %

Talouden hidas kasvu ja sote-uudistus vaikuttavat verotuloihin

- VM:n arvion mukaan vuonna bruttokansantuote kasvaa 1,2 % kotitalouksien ostovoiman kohentuessa.
- Epävarmuutta aiheuttavat edelleen Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, inflaatio ja verojen tilitysjankohdat.
- Sote-uudistuksen vuoksi kunnallisveroprosenttia ja yhteisöveron jako-osuutta leikattiin vuodelle 2023. Merkittävimmät jäännösverot ovat kertyneet jo vuonna 2023.
- Työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,9 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan yhteisöverotuloa.

Kunnallisveroprosentti 8,1 % (2023: 8,11 %)

Kiinteistöverouudistusta jatketaan

- Hallitus esittää, että maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytettäisiin yleisestä kiinteistöveroprosentista 1.1.2024.
- Kokonaisuudistuksesta kaavaillaan hallituksen esitystä keväällä 2024. Uudistuksessa on tavoite mm. saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyviä arvoja.

Kunnallisvero

8,1 %

Valtionosuudet

Valtionosuudet, 1 000 €	TP 2022	KS + LTA:t		muutos	TA 2024	muutos	TS 2025	muutos	TS 2026	muutos
		2023								
Kunnan peruspalvelujen vos ilman verotuloihin perustuvaa tasausta	157 698	51 303		-67,5 %	38 273	-25,4 %	68 993	80,3 %	69 301	0,4 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut vos:t	-3 861	-3 778		-2,2 %	-3 900	3,2 %	-3 900	0,0 %	-3 900	0,0 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	32 769	24 612		-24,9 %	23 192	-5,8 %	26 000	12,1 %	27 094	4,2 %
Verotulojen menetysten korvaus	59 127	18 168		-69,3 %	18 594	2,3 %	18 320	-1,5 %	18 450	0,7 %
Yhteensä	245 733	90 306		-63,3 %	76 159	-15,7 %	109 413	43,7 %	110 944	1,4 %

Valtionosuudet alenevat 15,7 %.

Sote-uudistuksen lopullisen siirtyvän rahoituksen tarkastus

- tehdään verovuoden 2022 valmistumisen jälkeen marraskuussa 2023. Se kohdistuu peruspalvelujen valtionosuuteen vuodesta 2024 lähtien.
- vuoden 2023 tason tarkastus kohdistuu vuosille 2024 ja 2025 tasasuuruusina asukaskohtaisina erinä.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuudessa

- 2,2 % indeksikorotus, mutta yhden prosenttiyksikön vähennys (indeksijarru).
- huomioitu laajenevat tehtävät kuten sitouttava kouluysteistyö ja B1-kielen opetuksen lisääminen.
- kokonaisalenema 0,17 prosenttiyksikköä (valtionosuusprosentti alenee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin).

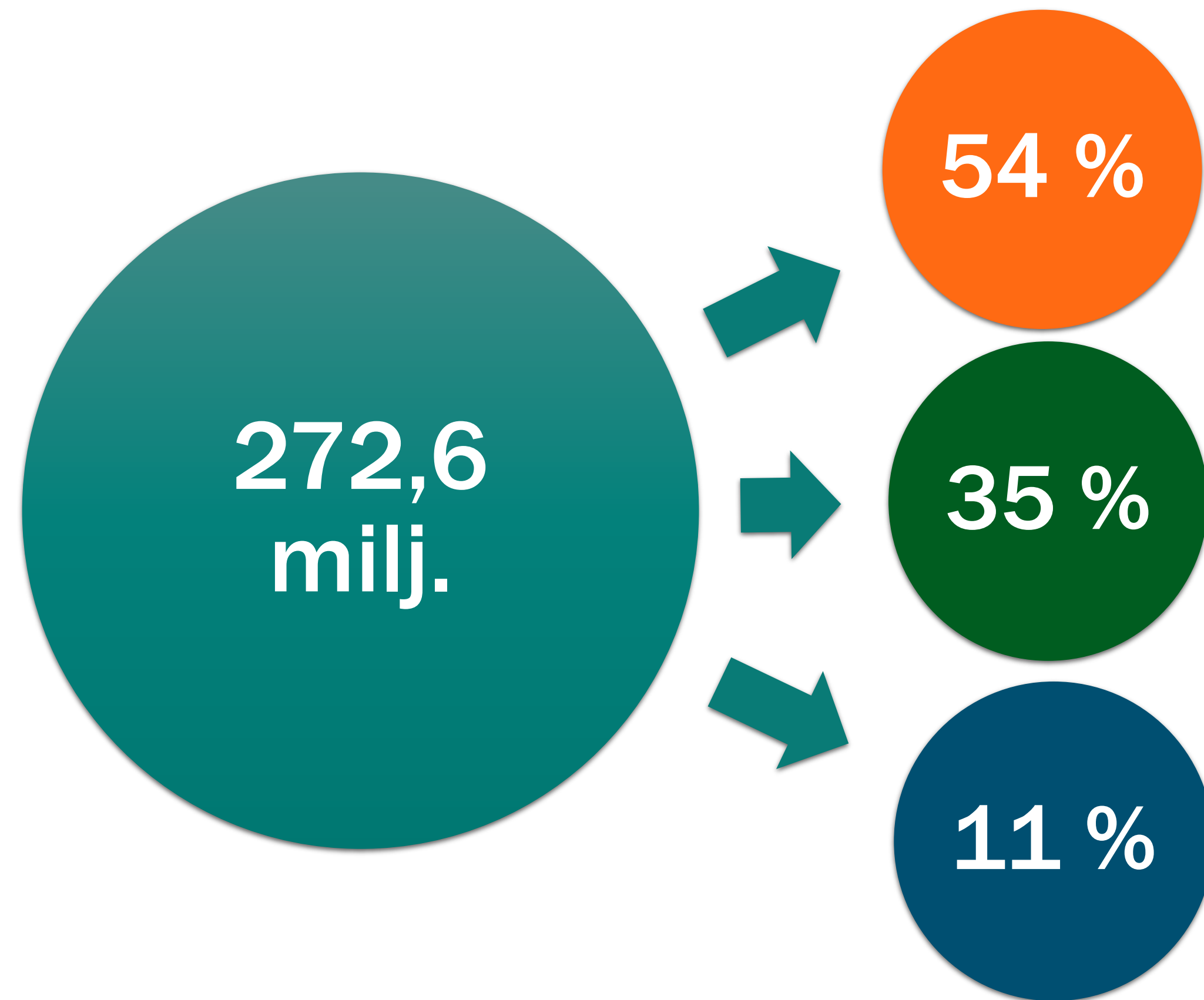
Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistus on käynnistynyt, voimaantulotavoitteena 1.1.2026.

Verotulojen menetysten korvauksessa on huomioitu hallituksen veroperustemuutokset.

Elinvoimaa investoinneilla

Lahden kaupungin bruttoinvestoinnit 2024–2026

Talonrakennusinvestoinnit 146,8 milj.

- Mukkulan monitoimitalo 34,9 milj.
- Myllypohjan monitoimitalo 26,5 milj.
- Kisapuiston pääkatsomo 13,3 milj.

Julkinen käyttöomaisuus 95,3 milj.

- Kadunrakennus 36,9 milj.
- Elinvoimahankkeet 30,9 milj.

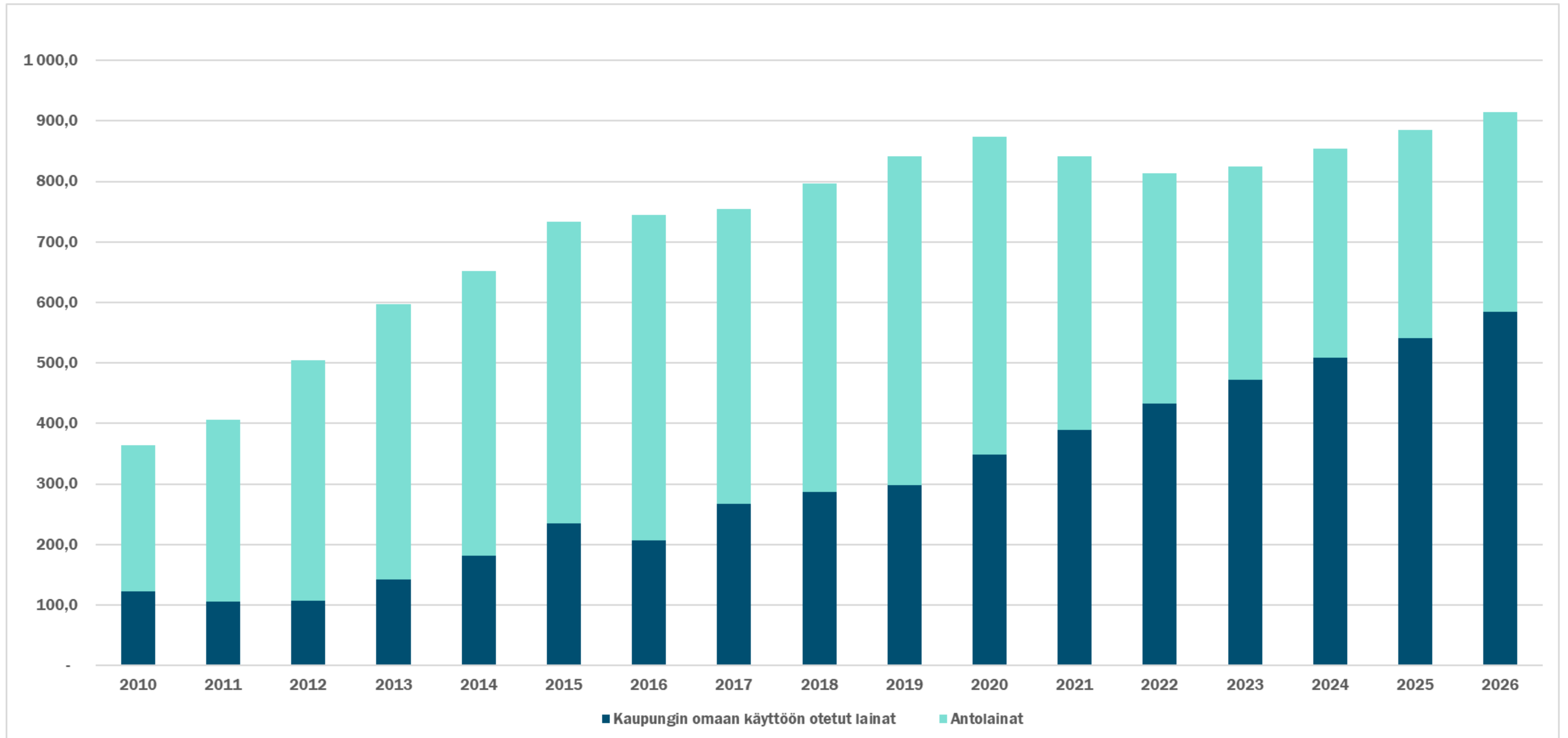
Muut investoinnit 30,4 milj.

- Kiinteä omaisuus 10,5 milj.
- Irtain omaisuus 16,4 milj.
- Arvopaperit ja osuudet 3,5 milj.

Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma, 1 000 €	TP 2022	KS 2023	muutos	TA 2024	muutos	TS 2025	muutos	TS 2026	muutos
Toiminnan rahavirta	42 348	40 337	-4,7 %	-3 048	-92,4 %	5 222	71,3 %	26 336	404,4 %
Vuosikate	99 967	64 682	-35,3 %	72	-99,9 %	8 342	11550,4 %	29 456	253,1 %
Tulorahoituksen korjauserät	-57 619	-24 345	-57,7 %	-3 120	-87,2 %	-3 120	0,0 %	-3 120	0,0 %
Investointien rahavirta	16 376	-39 596	141,8 %	-64 816	63,7 %	-92 046	42,0 %	-88 433	-3,9 %
Investointimenot	-87 545	-88 340	0,9 %	-75 486	-14,6 %	-100 880	33,6 %	-96 187	-4,7 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	2 681	1 985	-26,0 %	1 050	-47,1 %	1 214	15,6 %	134	-89,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustul	101 240	46 760	-53,8 %	9 620	-79,4 %	7 620	-20,8 %	7 620	0,0 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	58 724	741	-98,7 %	-67 864	9053,5 %	-86 824	27,9 %	-62 097	-28,5 %
Antolainauksen muutokset	38 916	20 236	-48,0 %	16 943	-16,3 %	2 299	-86,4 %	13 227	475,4 %
Antolainasaamisten lisäykset	0	-15 000		-30 000	100,0 %	-30 000	0,0 %	-30 000	0,0 %
Antolainasaamisten vähennykset	38 916	35 236	-9,5 %	46 943	33,2 %	32 299	-31,2 %	43 227	33,8 %
Lainakannan muutokset	-27 999	0	-100,0 %	30 000		29 980	-0,1 %	30 000	0,1 %
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	71 900		94 000	30,7 %	60 000	-36,2 %	50 000	-16,7 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-41 200	-71 900	74,5 %	-64 000	-11,0 %	-30 020	-53,1 %	-20 000	-33,4 %
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	13 201	0	-100,0 %	0		0		0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	49 144	3 125	-93,6 %	0	-100,0 %	0		0	
Rahoituksen rahavirta	60 060	23 361	-61,1 %	46 943	100,9 %	32 279	-31,2 %	43 227	33,9 %
Vaikutus maksuvalmiuteen	118 784	24 102	-79,7 %	-20 922	-13,2 %	-54 546	160,7 %	-18 870	-65,4 %

Lahden kaupungin velkaantuneisuus 2010–2026 (milj. euroa)

Talousarvio 2024

	TP 2022	KS+LTA:t 2023	TA 2024
Asukasluku 31.12.	120 175	120 494	120 712
Veroprosentti	20,75	8,11	8,10
Verotulot (milj.)	545,1	299,7	287,2
Toimintakate (milj.)	-695,1	-319,9	-357,8
Vuosikate (milj.)	100,0	64,7	0,1
Lainat vuoden lopussa (milj.)	433,4	471,7	508,7
Vuosikate % poistoista	189,1 %	125,3 %	0,1 %
Lainat euroa/asukas	3 606	3 915	4 214

* Lainat ilman tytäryhtiöille välitettyjä lainoja

Toimintakate on toimintatulojen ja -menojen erotus, joka osoittaa verorahoituksella (verot + valtionosuudet) katettavan osuuden.

Lahti Vuosikate on kunnan tulojen ja menojen erotus, joka on käytettävissä investointien rahoittamiseen ja lainojen lyhentämiseen.

Asukasluku

120 696

Asukasluvun kasvu
vuoden alusta
521 henkilöä (0,43 %)

Yritysten määrä

8 154 kpl

Työssäkävien määrä,
työlliset

50 872

Työttömyysaste

12,9 %

Nuorisotyöttömyys

13,3 %

Pitkäaikaistyöttömyys

40,1 %

Tilikauden yli-/alijäämä

-55,0 M€

Kertynyt yli-/alijäämä

+175,3 M€

Verorahoitus

Verotulot
287,2 M€

Valtionosuudet
76,2 M€

Lainamäärä
per asukas

7 082 €

Lainamäärä
yhteensä

854,9 M€

Veroprosentti **8,1 %**

Kiinteistöveroprosentit

1,35 % Yleinen kiinteistöveroprosentti

1,35 % Maapohja*

0,60 % Vakituinen asuinrakennus

1,35 % Muu kuin vakituinen asuminen

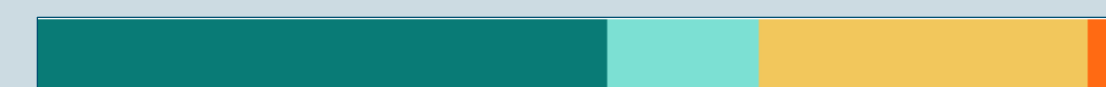
4,00 % Rakentamaton rakennuspaikka

0,60 % Yleishyödyllinen yhteisö

3,10 % Voimalaitos

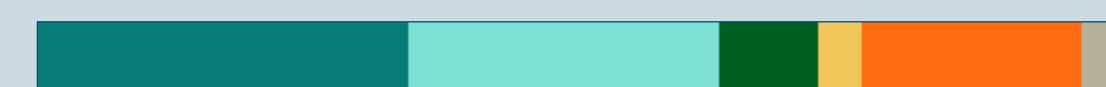
* Hallituksen esitys kiinteistöverolain muuttamisesta 1.1.2024

Tulot lajeittain

Verotulot 287,2 M€	52,2 %
Valtionosuudet 76,2 M€	13,8 %
Toimintatulot 165,7 M€	30,1 %
Rahoitustulot 21,3 M€	3,9 %

Menot lajeittain

Henkilöstömenot 187,6 M€	34,0 %
Palvelujen ostot 155,6 M€	28,2 %
Avustukset 49,5 M€	9,0 %
Aineet ja tarvikkeet 22,0 M€	4,0 %
Muut toimintamenot 109,9 M€	19,9 %
Rahoitusmenot 26,9 M€	4,9 %

TOP 4 investoinnit

1. Myllypohjan monitoimitalo
2. Kaarikadun päiväkotito
3. Kisapuiston pääkatsomorakennus
4. Ahtialan koulun laajennus

Bruttoinvestoinnit ryhmittäin

46,0 %	Talonrakennus 34,7 M€
37,4 %	Julkinen käyttöomaisuus 28,2 M€
10,0 %	Irtain omaisuus 7,5 M€
4,6 %	Kiinteä omaisuus 3,5 M€
2,0 %	Arvopaperit ja osuudet 1,5 M€

Kiitos

Lahden kaupunginvaltuusto